“โนนทอง พาราดีบางแผ่น
แน่นแฟ้นคุณธรรม งามล้ำน้ำตกเขาเต่า
แหล่งขุนเขาถิ่นหินขาว แร่ทองคำ”

เทศบาลตำบลโนนทอง
อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

ฐานข้อมูลทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

โดย

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลโนนทอง
อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค กองการศึกษา เทศบาลตำบลโนนทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสานและ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

กองการศึกษา เทศบาลตำบลโนนทอง
ผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ ๑ - ๒

๑. กรอบแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

๒. บริบทเชิงพื้นที่และประชากร

บทที่ ๒ วิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ๓

๑. วิธีการดำเนินการ/ขั้นตอน

๒. เป้าหมายโครงการ

๓. สถานที่ดำเนินงาน

บทที่ ๓ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ๔ - ๕

๑. วัตถุประสงค์

๒. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทที่ ๔ ทำเนียบปราชญ์ชาวบ้านและผู้สืบทอดภูมิปัญญา ๖ - ๑๖

๑. ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แยกตามประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. รูปภาพประกอบ

บทที่ ๕ ฐานข้อมูลศาสนสถานและมรดกทางประเพณี ๑๗ – ๒๐

๑. ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

๓. ด้านประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรม

๔. ด้านช่างประจำถิ่นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

บทที่ ๖ บทสรุปและทิศทางการต่อยอดภูมิปัญญา ๒๑

บทที่ ๑
บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๗) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้าน ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนในสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา เทศบาลตำบลโนนทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้สำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

๑. กรอบแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

การบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นมิใช่เป็นเพียงภารกิจในการอนุรักษ์อดีต หากแต่เป็นการบริหารจัดการ "ทุนทางวัฒนธรรม" (Cultural Capital) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ที่มั่นคงของชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๑) ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนว่ารัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

เทศบาลตำบลโนนทอง ตระหนักถึงพันธกิจในการสืบสานองค์ความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์วิถีชีวิตของบรรพชน ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้เปรียบเสมือนเข็มทิศในการสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การจัดทำระบบฐานข้อมูลในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับปรุงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านให้เป็นปัจจุบัน (Modernization) เพื่อการสืบสานมรดกทางปัญญาไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา และเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สาธารณะที่ทรงพลังสำหรับคนรุ่นหลังสืบไป โดยพื้นที่ตำบลโนนทองถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่เป็นแหล่งบ่มเพาะภูมิปัญญาอันหลากหลายท่ามกลางบริบททางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

๒. บริบทเชิงพื้นที่และประชากร

เทศบาลตำบลโนนทองตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางกายภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการพึ่งพาตนเอง

ลักษณะทางกายภาพและเขตการปกครอง

ด้วยตำแหน่งที่ตั้งในอำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๑๖ กิโลเมตร มีพื้นที่รวมกว้างขวางถึง ๑๑๗ ตารางกิโลเมตร (ประมาณ ๗๓,๑๒๕ ไร่) การเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดอุดรธานีและหนองคาย ทำให้เกิดพลวัตทางวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- **ทิศเหนือ:** ติดต่อตำบลแก้งไก่ อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย
- **ทิศใต้:** ติดต่อตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี
- **ทิศตะวันออก:** ติดต่อตำบลคำด้วง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี
- **ทิศตะวันตก:** ติดต่อตำบลนาแค อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

โครงสร้างข้อมูลประชากร (ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร์)

จำนวนประชากรคือกลุ่มเป้าหมายหลักในการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญา โดยมีรายละเอียดสถิติดังนี้

รายการสถิติ	รายละเอียด
จำนวนประชากรรวม	๘,๒๑๙ คน
ประชากรชาย	๔,๑๘๒ คน
ประชากรหญิง	๔,๐๓๗ คน
จำนวนครัวเรือน	๒,๘๗๗ ครัวเรือน
การแบ่งเขตปกครอง	๑๑ หมู่บ้าน

บทที่ ๒

วิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ/ขั้นตอน

๑. จัดทำโครงการ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น

๓. สำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น

๔. บันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ลงในระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

เป้าหมายโครงการ

ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

สถานที่ดำเนินงาน

เขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

กระบวนการจัดทำฐานข้อมูลและระเบียบวิธี

เพื่อให้ฐานข้อมูลชุดนี้มีความแม่นยำและสามารถนำไปใช้อ้างอิงในเชิงยุทธศาสตร์ กองการศึกษา เทศบาลตำบลโนนทอง จึงกำหนดระเบียบวิธีดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

การวางแผนเชิงนโยบาย: จัดทำโครงการและเสนอขออนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางงาน

การแต่งตั้งคณะกรรมการ: บูรณาการภาคส่วนต่างๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการเพื่อกลั่นกรองและตรวจสอบข้อมูล

การสำรวจภาคสนาม: ลงพื้นที่เชิงลึกในทั้ง ๑๑ หมู่บ้าน เพื่อสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านตัวจริง

การจัดทำระบบดิจิทัล: บันทึกและประมวลผลข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลเพื่อการเข้าถึงและเผยแพร่ในวงกว้าง

ในการคัดเลือกปราชญ์และภูมิปัญญา ได้ยึดถือมาตรฐานนิยามจากหน่วยงานหลักของชาติ ดังนี้

"ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้... จัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการปรับตัวในการดำเนินชีวิต" — กรมวิชาการ (๒๕๓๘)

"เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย" — สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บทที่ ๓
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับ คำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มี ประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

๑. กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่าน กระบวนศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมา เป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะ สาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐาน ขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทย ให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

๓. สามารถ จันทร์สูรย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ใน การแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของ ชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตใน ท้องถิ่นอย่างสมสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่า ภูมิปัญญา ท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนใน ท้องถิ่นซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่าง ในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายร่วมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหาเป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญญา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ ชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการปูองกันและ รักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัด การค้าการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและ โภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกัน คุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มี ความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงาน เกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประทายข้าว เป็นต้น

บทที่ ๔
ทำเนียบปราชญ์ชาวบ้านและผู้สืบทอดภูมิปัญญา

๑. ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แยกตามประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ณ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๘ ปรากฏรายนามปราชญ์ผู้ทรงภูมิปัญญาแยกตามรายสาขาดังนี้

๑.๑ สาขาเกษตรกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	การเกษตร เรื่องดิน (หมอดิน)	นายวา ผิวผ่อง	ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	การขยายพันธุ์พืช,เพาะพันธุ์กล้าไม้	นายทรรศวรรธณ์ ยิ้มโฉม	ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๓	การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	นายบุญแส่ว พิมพ์คำ	ม.๙ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๔	การทำเชื้อเห็ด	นางวิลาวัลย์ พลายงาม	ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๕	การทำสบู่,น้ำยาล้างจาน	นางบุหงา ปะสีระเตสังห์	ม.๒ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

๑.๒ สาขาหัตถกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	การทำไม้กวาดดอกหญ้า	นางรำไพร สามีวัง นางจันทนา ใจบุญ นางทองแท่ง วังเวิน นายทอ อินกรณ์	ม.๖ ต.โนนทอง ม.๗ ต.โนนทอง ม.๖ ต.โนนทอง ม.๙ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	จักรสาน - การสานเข่งจากไม้ไผ่,การทำไม้กวาดทางมะพร้าว,การสานหวด	นายบุญเทียม สิงห์เทพ นางเสาวนีทิพย์ สุขทน นายสมพร ปานาพุฒ นายโอด ตะวงษา นายปัญ อินกรณ์	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง ม.๑ ต.โนนทอง ม.๑ ต.โนนทอง ม.๙ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๓	การสานกระติบข้าว	นางพรวิจิตร รักษาขันธ์ นายอำนวย คำชิต นายบุญ โภพนา	ม.๙ ต.โนนทอง ม.๒ ต.โนนทอง ม.๗ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๔	การสานตะกร้าไม้ไผ่	นายแพ อินกร นางสำราญ เลียวชัยภูมิ	ม.๙ ต.โนนทอง ม.๖ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๕	ทำกระเป๋า	นางสำราญ เลียวชัยภูมิ นางศิริวรรณ ยิ้มโฉม	ม.๖ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๖	การทอแห,ทอสวิง	นางจันทรา ใจบุญ นางศิริวรรณ ยิ้มโฉม	ม.๗ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๗	การทำบายศรี	นางเวียงจันทร์ กันฤทธิ์ นางบุญเพ็ง ผากอง	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๘	ทำเหรียญโปรยทาน	นายบุญน้อม โคตรอินทร์ นางศิริวรรณ ยิ้มโฉม	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

๑.๓ สาขาอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	ทำเจอร์นิเจอร์	นายเอียง อินกร	ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	ทำไม้คนกรด	นายสวน ผิวสว่าง	ม.๔ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

๑.๔ สาขาการแพทย์แผนไทย

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	นวดแผนไทย	นางคำใส พิลาเทพ นางสุปัน จำจันทร์ นางวิลัยวรรณ ไชยคลัง นางบัวจันทร์ บรรดาโพธิ์	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	หมอยาสมุนไพร	นายกลมรี มั่นแก่น นายบุญมี อุ่นแสง นางบัวจันทร์ บรรดาโพธิ์	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๓	หมอเป่า	นายบัวมี กองศูนย์ นายอุ้ม ผิวสว่าง นายสำรอง ขุนราชศรี นายทอม สิงห์เทพ	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

๑.๕ สาขาศิลปกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	หมอลำ	นางทองใส ชินนะภา นายไกรสิทธิ์ ใบงาม นายเขียน มุ้งหมาย	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	หมอแคน	นายโอด ตะวงษา นายสมัย วิลาจันทร์	ม.๑ ต.โนนทอง ม.๕ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

๑.๖ สาขาศาสนาและประเพณี

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อ –สกุล ของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	หมอพราหมณ์	นายล้วน นันทะแพทย์ นายชาย จันโสภา	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	หมอฤกษ์,หมอยามสามตา	นายล้วน นันทะแพทย์ นายทอม สิงห์เทพ นายคำพอ เหล่าศุภะ	ม.๔ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง ม.๓ ต.โนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

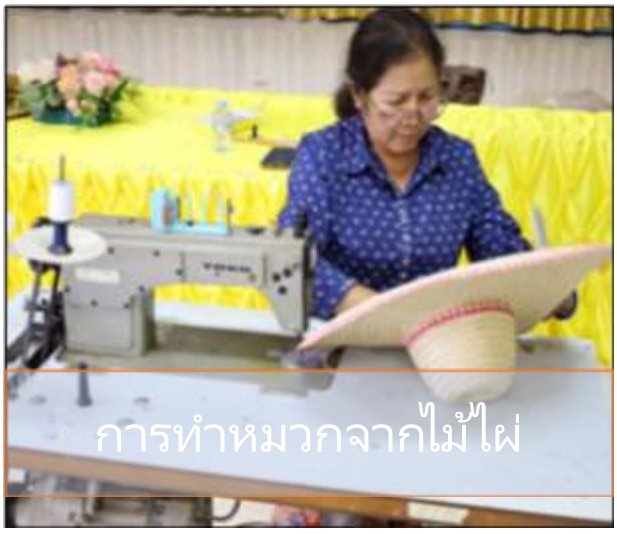
จักรสาน - การสานเข่งจากไม้ไผ่

การแปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์

ข้าวเกรียบปากหม้อ

การทำกล้วยตาก

การทำหมูฝอย

การทำน้ำยาซักผ้า

การนวดแผนไทย

การติดตายาง

การร้อยพวงมาลัยและการทำพานบายศรี

การทำลูกประคบและผ้ามัดย้อม

การทอแหและหัตถกรรมสานตะกร้าหวาย

TOP

ทต.
โนนทอง

บทที่ ๕
ฐานข้อมูลศาสนสถานและมรดกทางประเพณี

๑. ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

ความเข้มแข็งของตำบลโนนทองสะท้อนผ่านสถาบันทางศาสนา และวงจรประเพณีที่เป็นระเบียบแบบแผนตลอดทั้งปี

<u>บัญชีรายชื่อศาสนสถานและบุคลากรทางศาสนา</u>

ลำดับที่	ชื่อ	สถานที่ตั้ง	จำนวนพระสงค์	จำนวนสามเณร
๑	วัดป่าผาน้ำจั้น	บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑	๙	-
๒	วัดไทรคงคาราม	บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑	๑	
๓	วัดศรีสะอาดศรัทธาราม	บ้านโสมสวรรค์ หมู่ที่ ๒	๑	-
๔	วัดโพธ์ศรี	บ้านเชียงดี หมู่ที่ ๓	๒	
๕	วัดป่าโนนป่าแดง	บ้านเชียงดี หมู่ที่ ๓	๓	-
๖	วัดป่าสุขเจริญธรรม	บ้านกุดเซือม หมู่ที่ ๔	๕	-
๗	วัดอุทกมัจฉาราม	บ้านกุดเซือม หมู่ที่ ๔	๑	
๘	วัดป่าแก้ววันทา	บ้านท่าโปงทอง หมู่ที่ ๕	๓	-
๙	วัดสัมมัฐมุขขาราม	บ้านปากเจียง หมู่ที่ ๖	๙	-
๑๐	วัดป่าภูหัวบ้าน	บ้านโนนทอง หมู่ที่ ๗	๕	-
๑๑	วัดป่าผาน้ำตกบ้านสมประสงค์	บ้านสมประสงค์ หมู่ที่ ๘	๒	-
๑๒	วัดบ้านสมประสงค์วราราม	บ้านสมประสงค์ หมู่ที่ ๘	๙	
๑๓	วัดป่าสิทธิธรรม	บ้านโนนทอง หมู่ที่ ๙	๕	-
๑๔	วัดป่าประชาสันติเจริญธรรม	บ้านโนนทอง หมู่ที่ ๑๐	๕	-
๑๕	วัดเขาทองคำ	บ้านนาเมืองทอง หมู่ที่ ๑๑	๒	-
๑๖	วัดป่าโปงแดง	บ้านนาเมืองทอง หมู่ที่ ๑๑	๒	

ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้กันว่าเป็นวันเกิดพระธรรม ถือว่าเป็นวันที่พระพุธเจ้า ได้ประกาศหลักธรรมคำสอนของพระองค์เพื่อให้อรหันต์ทั้งหลาย ที่มาประชุมพร้อมกันในวันนั้น นำไปเผยแผ่	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓	ศาสนสถานในพื้นที่
๒	ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทย ที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคนไทยมานาน มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมต่างๆมากมาย	วันที่ ๑๒-๑๕ เมษายน ของทุกปี	ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน เทศบาลตำบลโนนทอง ศาสนาในพื้นที่
๓	วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนวิสาขะ หรือเดือน ๖ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพพานพุทธศาสนิกชนจะบำเพ็ญกุศล ทำบุญตักบาตรบริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัดรักษาศีล ไหว้พระสวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน เจริญภาวนา ฯ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	ศาสนาสถานในพื้นที่
๔	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆเว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝนที่มีกำหนดเป็นระยะ ๓ เดือน มีประเพณีสำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษา	วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถานในพื้นที่

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๕	วันอาสาฬบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสปตนมฤคทายวัน จนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรม และขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธ-ศาสนา จนถือได้ว่าเป็นวันแรกที่มีพระสงค์ครบเป็นองค์พระรัตนตรัย	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถานในพื้นที่
๖	วันออกพรรษา	วันออกพรรษา หมายถึง วันที่พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่ หรือในวัดแห่งเดียวตลอด ๓ เดือน พระสงค์ได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนเรื่องความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน เมือออกพรรษาแล้วจะได้นำความรู้และหลักธรรมและประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างพรรษาไปเผยแผ่แก่ประชาชนพุทธศาสนิกชนจะไปทำบุญทำทานรักษาศีลและฟังธรรมเป็นกรณีพิเศษ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	ศาสนาสถานในพื้นที่
๗	ประเพณีลอยกระทง	ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญ ได้สืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยมีความเชื่อหลายประการ เช่นการแสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกินน้ำใช้ การขอขมาพระแม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงไปในน้ำ การสะเดาะเคราะห์ และสิ่งไม่ดีต่างๆให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒	ศาสนาสถานในพื้นที่
๘	วันธรรมสวนะ	“วันธรรมสวนะ” เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ”วันพระ” หมายถึงการฟังธรรมของชาวไทยพุทธ เมื่อถึงวันธรรมสวนะ คือ วันขึ้น ๘ ค่ำ แรม ๘ ค่ำ และวันขึ้น ๑๕ แรม ๑๕ ค่ำ พุทธศาสนิกชนจะเตรียมอาหาร ผลไม้ เครื่องสักการะไปวัดเพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งรักษาศีล เจริญจิตภาวนา และฟังธรรมเทศนา	ทุกวันธรรมสวนะ	ศาสนาสถานในพื้นที่

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๙	ประเพณีการบวชนาค	ตามประเพณีชายไทย อายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ จะต้องบวชทดแทนบุญคุณพ่อแม่ การบวชสมัยก่อนต้องบวชกัน ๑ พรรษาปัจจุบันระยะเวลาอาจจะน้อย เช่น ๗ วัน ๑๕ วัน ๓๐ วัน การบวชถือได้ว่าผู้บวชจะได้ศึกษาถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อจะนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีความอดทนอดกลั้น และเข้าใจโลกธรรม	มีการดูฤกษ์ยามวันดีได้ตลอดทั้งปี	-

ด้านประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	หมอพราหมณ์	นายหนูเดือน โคตรอินทร์ นายชาย จันโสภา	บ้านกุดเชือม หมู่ที่ ๔ ตำบลโนนทอง บ้านเชียงดี หมู่ที่ ๓ ตำบลโนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	พิธีกรทางศาสนา	นายหนูอาน เคนดา นายสุพรรณ ตะวงษา นายหนูเดือน โคตรอินทร์ นายถวิล ยอดเยี่ยม	บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑ ตำบลโนนทอง บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑ ตำบลโนนทอง บ้านกุดเชือม หมู่ที่ ๔ ตำบลโนนทอง บ้านสมประสงค์ หมู่ที่ ๘ ตำบลโนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๓	หมอฤกษ์,หมอยามสามตา	นายล้วน นันทะแพทย์ นายจิต กันระเรศ นายทอม สิงห์เทพ นายคำพอ เหล่าศุภะ	บ้านกุดเชือม หมู่ที่ ๔ ตำบลโนนทอง บ้านโสมสวรรค์ หมู่ที่ ๒ ตำบลโนนทอง บ้านเชียงดี หมู่ที่ ๓ ตำบลโนนทอง บ้านเชียงดี หมู่ที่ ๓ ตำบลโนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

ด้านช่างประจำถิ่นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	หมายเหตุ
๑	ช่างวิจิตรศิลป์	นายสุพรรณ ตะวงษา	บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑ ตำบลโนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘
๒	ช่างแกะสลักภาพฝาผนังวัด	นายสุพรรณ ตะวงษา	บ้านวังเลา หมู่ที่ ๑ ตำบลโนนทอง	สำรวจวันที่ ๑ ธ.ค.๖๘

บทที่ ๖
บทสรุปและทิศทางการต่อยอดภูมิปัญญา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฉบับนี้ มิใช่เพียงเอกสารทางสถิติ แต่เป็นเครื่องยืนยันถึง "พลวัตทางวัฒนธรรม" (Cultural Dynamics) และสัมฤทธิผลของการบูรณาการเชิงพื้นที่ ในตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี การระบุรายนามปราชญ์ชาวบ้าน และศาสนสถานอย่างชัดเจนจะช่วยให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน

เทศบาลตำบลโนนทอง มุ่งหวังให้ฐานข้อมูลนี้เป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชน ตระหนักในคุณค่าของทุนมนุษย์ และมรดกทางปัญญาที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมท้องถิ่นที่ยืนอยู่บนรากเหง้าอันทรงคุณค่า การสืบสานภูมิปัญญา คือการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ยั่งยืนที่สุดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สรุปบทบาทภูมิปัญญาท้องถิ่น

รากฐานการดำรงชีวิต: เป็นองค์ความรู้ทั้งทางกว้างและลึกที่ใช้แก้ปัญหาการทำมาหากิน ศิลปวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในชุมชน

ความสมดุลทางนิเวศ: ไม่เพียงแค่การใช้ประโยชน์ แต่ยังสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เช่น การเกษตรเรื่องดิน (หมอดิน) การขยายพันธุ์พืช เพาะพันธุ์กล้าไม้ การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นต้น

ความหลากหลาย: แบ่งออกเป็นหลายด้าน เช่น เกษตรกรรม หัตถกรรม การแพทย์แผนไทย และการจัดการทรัพยากร

ทิศทางการต่อยอดภูมิปัญญา

การต่อยอดภูมิปัญญาคือการคัดเลือกองค์ความรู้มาพัฒนาให้สอดรับกับการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยทิศทางสำคัญประกอบด้วย

๑. การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ
   ๑. ยกระดับผลิตภัณฑ์: พัฒนาหัตถกรรม/สินค้าพื้นบ้านให้มีคุณภาพสูงและดีไซน์ร่วมสมัย
   ๒. ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: เชื่อมโยงภูมิปัญญากับการท่องเที่ยวชุมชน (วิถีชุมชน)
   ๓. สร้างแบรนด์ชุมชน: นำภูมิปัญญามาสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Unique Selling Point)
๒. การบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยี
   ๑. ประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์: ผสมผสานองค์ความรู้เก่าเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่
   ๒. การแพทย์แผนไทย: ต่อยอดสมุนไพรพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่ได้มาตรฐาน
๓. การอนุรักษ์และการถ่ายทอด
   ๑. ฐานข้อมูลชุมชน: บันทึกองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อป้องกันการสูญหาย
   ๒. การศึกษา: บูรณาการภูมิปัญญาเข้าสู่หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้คนรุ่นใหม่เข้าใจและภาคภูมิใจ
๔. ความยั่งยืน:
   ๑. จัดการทรัพยากร**:** ต่อยอดภูมิปัญญาการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความยั่งยืน